

LABYRINTEM NORMALIZACE

Židovská obec jako zrcadlo většinové společnosti

Praha 31. března 2017 -- **Nová výstava Židovského muzea v Praze u příležitosti 40. výročí Charty 77**

Období po invazi armád Varšavské smlouvy do Československa v srpnu 1968 nazvali komunističtí ideologové normalizací. Společnost se měla pod dozorem sovětských okupačních vojsk navrátit k „normálu“ – rigidně ideologickému socialismu s pevným monopolem jedné politické síly, zcela v područí příkazů z Moskvy. Sovětská propaganda věrna své antisemitské tradici a s odkazy na monstrprocesy padesátých let označila obrodný proces v Československu v letech 1967–1968 za sionistické spiknutí, přičemž za sionistu byl považován každý, kdo měl nějaké židovské předky či se s lidmi, kteří je měli, stýkal. Mnozí českoslovenští komunisté přijali tyto teze za své. Po několikaleté přestávce tak Státní bezpečnost začala opět sestavovat seznamy osob židovského původu pro „operativní využití“ v boji se sionismem. Občané označení režimem za sionisty, ať už si svůj židovský původ připustit chtěli, nebo ne, se tak dostávali do potíží, jejichž důvod si často ani neuvědomovali. Židovské obce, působící pod dohledem státních orgánů, se podobně jako církve dostaly pod enormní tlak a stejně jako v celé společnosti proběhly mezi jejich činiteli radikální prověrky a čistky. Charta 77, občanská iniciativa požadující dodržování lidských a občanských práv, byla nejvýznamnější akcí odporu proti komunistickému režimu a normalizaci. Čtyřicáté výročí zveřejnění tohoto dokumentu nabízí možnost představit fenomén židovské obce v období normalizace v jeho nesporné specifičnosti a současně jako mikrosvět, ve kterém se na menším prostoru, ale neméně intenzivně odehrávaly podobné procesy jako ve většinové společnosti.

Nová výstava Židovského muzea v Praze ukáže na konkrétních případech způsoby působení StB proti židovským obcím, dilemata, jimž byli jejich členové vystaveni, ale i zapojení některých jejich členů do disentu a aktivit mimo rámec oficiálních židovských obcí. Nebudou však zachyceny jen různé formy dobové "protisionistické" propagandy a jejich dopad na lidské životy. Součástí normalizace bylo také ničení židovských hřbitovů, demolice synagog, zamezování výzkumu a dokumentace osudu Židů za druhé světové války stejně jako téměř úplná likvidace judaistiky. Na výstavě budou představeny fotografie zachycující každodennost židovského života, snahy o jeho zachování navzdory koordinovaným snahám státních orgánů o utlumení jakýchkoliv smysluplných aktivit, zejména předávání tradic dalším generacím. Většina unikátních dokumentů a fotografií z různých archivních zdrojů se na výstavě objevuje vůbec poprvé. K výstavě vznikl stejnojmenný katalog.

Výstava vznikla ve spolupráci s Archivem bezpečnostních složek a Ústavem pro studium totalitních režimů. Autorem a kurátorem výstavy je filmový dokumentarista Martin Šmok. Pro veřejnost se výstava otevře 5. dubna 2017 a potrvá do 28. ledna 2018.

Rozhovory s novináři a foto termín: 5. dubna 2017 od 15 hod.

Vernisáž výstavy: 5. dubna 2017 od 17 hod.

Fotografie k výstavě s popiskami a informací o licenčních právech:

<https://drive.google.com/drive/folders/0B-XAXScL8rQfQnYzV3c4QVA2ZDg?usp=sharing>

nebo <https://we.tl/bvCRG2IQIK>

Židovské muzeum v Praze – Galerie Roberta Guttmanna, U Staré školy 3, Praha 1
Otevřeno denně 9 – 18 hod kromě sobot a dalších židovských svátků
Vstupné: základní 40 Kč, snížené 20 Kč, děti do 6 let zdarma

Kontakty pro média: Kurátor výstavy: Martin Šmok, smok.martin@gmail.com, tel. 775 966653
PR: Kateřina Honskusová, katerina.honskusova@jewishmuseum.cz, tel. 222 749 281

Židovské muzeum v Praze ve zkratce:

1. Židovské muzeum v Praze je největší institucí svého druhu v Evropě. Pečuje o jednu z nejrozsáhlejších sbírek judaik na světě. Ve sbírkách muzea je shromážděno na 40 000 ojedinělých předmětů, 100 000 knih, fotografie a archivní dokumenty. Muzeum spravuje čtyři historické synagogy – Maiselovu, Pinkasovu, Klausovou a Španělskou, Obřadní síň a světoznámý Starý židovský hřbitov; galerii; několik depozitářů; archiv; knihovnu s multimediálním centrem; restaurátorská pracoviště a vzdělávací a kulturní centrum.
2. Židovské muzeum v Praze je setrvale jedním z nejnavštěvovanějších muzeí v České republice. V roce 2016 jej navštívilo téměř 660 000 návštěvníků.
3. Muzeum oslaví v tomto roce již 111 let od svého vzniku. Původním záměrem „Spolku k založení a udržování Židovského muzea v Praze“ z roku 1906 bylo zachovat cenné umělecké předměty ze synagog, které byly v rámci rozsáhlé přestavby pražského Židovského Města určeny ke zboření.

Muzeum bylo veřejnosti přístupné i po okupaci českých zemí 15. března 1939, i když samotný spolek byl po začátku druhé světové války zrušen. V roce 1942 nacisté po dlouhých jednáních schválili projekt „Židovské ústřední muzeum v Praze“, kam byly v době transportů do ghet, koncentračních a vyhlazovacích táborů sváženy liturgické předměty ze zrušených židovských obcí a synagog z celého území Protektorátu Čechy a Morava.

Po krátkém poválečném období v čele se státem dosazenou správou bylo muzeum v roce 1950 pod nátlakem převedeno do přímého vlastnictví státu. Jeho činnost byla úředně omezována, některé exponáty byly prodány – mezi nimi například více než tisíc svitků tór, které byly v roce 1965 odvezeny do Spojeného království.

Podmínky pro novou etapu v životě muzea vznikly až po pádu komunistického režimu v roce 1989. Od roku 1994 tak Židovské muzeum v Praze funguje jako nestátní organizace, která široké veřejnosti zprostředkovává historii a současnost, kulturu a vzdělanost židovské komunity v českých zemích.

4. Galerie Roberta Guttmanna je výstavní prostor určený k prezentaci krátkodobých tematických výstav Židovského muzea v Praze. Byla pojmenována pro známém pražském naivním malíři Robertu Guttmannovi (1880-1942), jehož výstavou svou činnost zahájila. Galerie se nachází v přízemí na severovýchodní straně nového komplexu Židovského muzea v Praze, v ulici U Staré školy 3.
5. Významnou část práce Židovského muzea v Praze představuje osvětová a vzdělávací činnost. Vzdělávací programy jsou určeny nejrozličnějším cílovým skupinám. Nejmenší děti seznamují s židovskou kulturou, tradicemi a zvyky hravou formou. Pro žáky a studenty základních a středních škol jsou připraveny interaktivní programy a přednášky. Součástí nabídky tvoří i pravidelné vzdělávací semináře pro pedagogy a večerní vzdělávací pořady pro širokou veřejnost. Školám i kulturním institucím muzeum nabízí putovní výstavy.

www.jewishmuseum.cz

